

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetmények és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A kiéheztetés taktikája.

Az országos bohózat egyik felvonásának vége; a függöny legördült és utána a felvonásköz megkezdődött. A bohózszerű szindarab eddig eljátszott felvonása kudarczczal végződött, amint kudarczszzerű bukás leend a sorsa, a vásáros komédia további folytatásának is. Az eddig eljátszott felvonás oly csufos volt, hogy még a hivatásos szabadelpárti claqueur tapsai is alig voltak hallhatók. A színjáték szereplő komédiásai a fércdarab folytatását föl is függesztették, várván a látványosságokat szomjazó közönség újabb kiáltására: panem et circenses!

Az egész komédia eljátszásának komikuma oly silány volt, hogy csakis szánandó mosolyt volt képes az idegerősebb publikum ajkára varázsolni, de az ország többségénél csak azt érte el, hogy már amugy is összeszorított öklünket, még görcsösebben nyomja össze.

Szánandó ország, szánandó nép, a melynek sorsa ily szekerhez van kötve! Mit ér ezeréves alkotmányod, mil érnek írott törvényeid, mit érnek a százaszoros biztosítékok, a melyekkel jogaidat körülbástyáztad? . . . Semmit! Még ennél is kevesebbet? Hiába ontottad legjobbmaidnak vérét 378 év óta, a vér nem termékenyített . . .

De nem! . . . Ne legyünk kislelked, ne legyünk csüggedettek. Az egyén elernyedhet, harczólo kedve megrokkannhat, a nemzeté azonban soha! egy elzsibbadt kar helyett más száz terem, aki ismét felveszi az abbanhagyott harczot, a melynek vége csak a győzelem lehet!

Igenis csak a győzelem, és pedig a teljes győzelem.

Mindenki azt szokta mondani, hogy Magyarország a specialitások országa; nálunk specziálisak a viszonyok, specialisok az emberek, szóval minden specialis, különleges. No hát, ha sohasem volt igazuk azoknak, a kik ezt hazánkról állították, azóta igazolta az, ami nálunk 1905. évi január hó 26-ától történt és történik. Igazolást nyert az, hogy nálunk még a politikai kérdések megoldásában és azok kezelésében is egész specialis módszert alkalmaznak; ez a módszer pedig egyedül álló a maga nemében. Máshol, még talán a legsötétebb Afrikában és a Zambezi vidékén is, ha egy bizonyos társadalmi vagy politikai irányzat meghódította magának a többséget, a többség akaratanak végrehajto tényezői, minden utógondolat nélkül levonván a konzekvenciákat a hódító irányzat, a hódító eszme hódolóivá válnak; és ez egész természetes is, ezt mindenki természetesnek tartja.

Nem ugy nálunk. Itt különleges módszer kell. Itt 1905. január 26-ika óta ép azok a bizonyos végrehajto tényezők azon fondorkodnak, azon spekulálnak, azon török fáradt agyukat, hogy és mikép lehetne a hódító irányzat, a hódító eszme érvényesülését, annak hussá és vérré válását megakadályozni, meghiusítani.

Be kell vallani, hogy e szándékuk keresztülvitelében ép oly furfangosak mint csökönyösek.

Taktikájuk sarkpontjává a nemzeti követelésekben szövetekezett ellenzék szétrobbantását tették és ezen sarkpont körül csoportosították fondorlataik egyes sakkhuzásait. Nem bizván az ellenzéki szövetség erejében első sorban időnyerés céljából rendezték a közelmúlt tömeges királyi kihallgatásait, azt hívének, hogy a koalícióban a meghasonlás magától bekövetkezik; ez nem sikerülván a király budapesti időzése alatt mindenféle kibontakozási tervek és abszurdítások czégére alatt huzták és halasztották a választás konzekvenciáinak levonását; ez alatt vélték becsapni a nemzetet a hadikövetelések időleges restringálásának czudar és impertinens, de amellet cynikusan naiv tervével; s miután mindez nem sikerült, a király budapesti tartózkodása befejeztetvén, az egész „kaiserlicher Hofstaat“ hazautazott a „Kai-

TARCZA.

A levelek.

Írta: Lázár Ernő.

Esténként, ha elfújom a gyertyát, minduntalan fölbukkan az emlékemben egy sápadt, szomorú férfi arc. Olyan állhatatosan, olyan szólanul bámul reám a sötét szobában, hogy a hideg verejték üti ki homlokomat.

Mindössze három, négyszer találkoztam vele az életben. Ugy verődünk össze ketten, mint ahogy összekocozódnak a zajló folyamán a rohanó jégtáblák.

Évek előtt valami snajdig szuppésárdás és husz fokos hidegben adott éjjeli zene sikerült fináléja gyanánt bekerültem egy reviczai szanatóriumba. A nyitott szellős folyosón egész napon át feküdtünk a meleg pokróczok alatt. Mellettem hevert a sápadt, szomorú idegen.

A végét járta már a szegény; egész napon át köhögött ugató, rettenetes köhögéssel.

Egy reggel váratlanul megszólított. — Monsieur, nekem egy nagy kéréssem volna.

— Parancsoljon.

— Nézze én már két-három nap alatt lassan elesenededem. Tudja a feleségem miatt valami bolond párbajom volt és szerencsésen átlótték a mellemet. A feleségem szegény valóságos — és itt könnyezni kezdett az idegen — egy valóságos Mária

Madonna. Az a gazember, barátság ürügye alatt hitványságokat sugott be róla nekem. Nos hát a részletek mellékeselek, de elég az, hogy én idekerültem. Kimondhatatlanul szeretjük egymást, de ő a gyerekeimmel otthon kellett, hogy maradjon. Én azonban, hogy ne okozzak neki fájdalmat, naponta megirom neki, hogy látóhatólag gyógyulok és nemsokára haza is megyek . . .

Sovány, fehér kezeivel izzadt arcát törülgette, aztán tovább suttogott.

Megirtam előre egy rakás levelet. Kérem önt, adogassa föl ezeket egyenként, tudja azután, ha én innen . . . ha engem . . . ha én már nem adhatom föl . . . Ön aztán így is haza megy nemsokára, utba ejti a feleségemet és személyesen mondja el neki a hitvány valóságot. Talán így könnyebben fogja ő elviselni . . .

Alig birtam könnyeimet visszatartani. Vigasztalni akartam, de ő a betegek erőszakosságával tiltakozott. Végre is mindent megígért nekem, a levelet pedig eltettem.

Négy nap mulva meg is kezdettem azokat föladogatni.

* * *

Egy hét mulva dobogó szívvel bekozogtam a fiatal özvegyhez. Igen vidám társaságban találtam. Szörnyen zavarba jött s én is elpirultam. Azután beszélni kezdtünk, de én nem mertem előhozakodni a dologgal. Az utolsó levél pedig a zsebemben maradt.

Másnap és harmadnap ismét föllátogattam és az asszonyka egyre bizalmasabban fogadott. Az uráról nem sokat kérdezősködött, hát én ismét nem hozakodtam elő vele. Azután még találkoztam vele vagy kétszer színházban, utczán, mindig igen bizalmasan simult valamelyik udvarlójához.

Végre is zsebrevágtam a levelet és haza utaztam.

Tavaly ősszel a zürichi állomás éttermében vártam a vonatot. Hideg ködös idő volt, nyakig fölhuzott kabátban ültem az asztal mellett.

Egyszer csak az asztalomhoz lép egy szomorú, sápadt, lesóványodott férfi.

— Bocsánat uram, kérem dobja be ezt a levelet valamelyik postaszekrénybe. Nekem már nincs időm keresgélni.

Ezzel indult is kifelé. Utközben azonban visszafordult.

— Ugy-e megteszi.

Sápadtan bámultam az idegen után Majd sietve utánna rohantam. Mikor a peronra értem, akkor kapaszkodott föl a vonatra, amely lassan, nesztelenül siklott ki a pályaudvarról . . .

Mikor visszatértem az asztalomhoz, a levelet nem találtam sehol. De a szomorú ember minduntalan élembe áll esténként, ha elfújom szobámban a gyertyát.

serstadt"-ba annak kijelentése mellett, hogy a válság megoldásában „némi“ szünet fog beállni, mivel a Felség a megoldás körül szükségessé vált kihallgatások és tanácskozásokban elfáradt és kimerült — és pihenőre vágyik.

A félhivatalos lapok ezen kürtölt kijelentésében foglaltat elrejtve a nemzet kiéheztetésének politikája.

Már igen sokszor sikerült e politikája Ausztriának a magyarok ellenében, most ismét azt vélik, hogy megint sikerülni fog.

Nohát ez alkalommal nem fog sikerülni, nem szabad sikerülni, bármennyire dörzsölik immár kezeiket örömmükben a „Gesamtmönarchie“ czopfos lovagjai.

Hiába módolnak és próbálgatnak mindent, mert mi várhatunk és várunk is türelemmel, annál inkább akkor, midőn „dicsőségesen és legalkotmányosabban“ uralkodó koronás királyunk fáradalmainak kipihenéséről van szó; e tekintetben csak az az aggályunk, hogy a dicső osztrák öszbirodalom nagyhatalmi állásának paestizse talál csorbát szenvedni, ha sem az ujonczok, sem az adók meg nem szavaztatnak, már pedig ezek önálló vámerület és magyar vezényszó megjelvények nélkül aligha lesznek meg.

A hadi követelések időleges restringálásával való szemfényvesztés is teljesen kárbavesztett fáradság, mert ez csak arra alkalmas, hogy a külföld előtt a császári hadvezetőség komolyságába vetett hitet megrendítse, mert a követelt sok milliós katonai szükségletre vagy van szükség, vagy nincs; ha van szükség reá, akkor a nemzeti követelések teljesítése után meglesznek, ha pedig csak úgy „mir nichts, dir nichts“ leszállíthatók, elhalaszthatók, akkor, még

akkor sem lesznek meg, ha az egész osztrák „glorreiche Armee“ a feje tetejére áll is. Egyes nagy- és legnagyobb katonaurak kisdédjátékaira a nemzetnek kidobni való pénze nincs.

A legújabb momentum pedig a jelen kiéheztetés alatt az, hogy ismét felmerült egy új kibontakozási „alap“, a mely a bécsi körök tetszését megnyervén, az igyekezet most már az, hogy ez új „alap“ körül tömörüljön a képviselőház többsége; gerinczét e kibontakozásnak — risum teneatis — a szabadelvűpárt képeznék; szülőatyja e tervnek pedig Széll Kálmán.

Miután a szükséges kibontakozásra az alapot és ehhez való parlamenti többséget a januári választások félreismerhetetlenül megadták s így „alap“ keresésre és kitalálásra, valamint képviselőházi többség kialakulására többé szükség egyáltalán nincs, e tervvel komolyan foglalkozni nem is lehet.

Egyáltalán nem vagyunk elfogultak Széll Kálmán személye iránt, készséggel elismerjük jóhiszeműségét, nagy tehetségét és előkelő politikus voltát, mégis a legszerencsétlenebb államférfiaink egyikének valljuk őt. Soha határozottságának jelét nem adta; valahányszor cselekedni kellett volna, ő vagy határozott színvallás nélkül állt földre, vagy legjobb esetben várakozó álláspontot foglalt el; olyan volt ő mindig, kikről a szentírás írja: . . . nec callidi, nec frigidi . . . ez volt állandóan az ő végzete, így tett mint miniszterelnök, így tett legutóbb mult év november 18-ika után is. „Fortwursteln“, ez az ő elve, „Beschwichigungshofrath“ politika, ez az ő módszere.

Előbb említett új „alap“-ja is szét fog foszlani mint a szappanbuborék és terve is csak mint epizód fog megmaradni a kiéheztetés tak-

tikájának időszakából, mert a fő huzni-halasztani — a nemzetnek meg kell puhulni . . . ez az ő jelszavuk.

Egyet azonban elfelejtének. Minél tovább tart a kiéheztetés, az étvágy és éhség csillapításához megkielégítéséhez annál több táplálék fog kelleni, — ezt úgy látszik teljesen számításán kívül hagyták. (vi.)

A társadalom figyelmebe.

A XX. század korszellemét e két fogalom fejezi ki hűen: szociálpolitika és militarizmus. Bizonyos, hogy az utóbbi létfeltételei az előbbiben gyökereznek. Tehát minden a szociálpolitikát uralja.

A nemzetekre nézve létkérdés a szociális politika helyes vezetése. Kétszerezsen létkérdés oly nemzetre nézve, melynek szociális politikája szükségképpen, állami életének egységes nemzetévé gyurása körül mozog. Világos tehát, hogy Magyarország előtt létkérdés eme pont, melyet csak előrelátó, okosan vezetett szociálpolitika képes erős lábra állítani.

Az egységes magyar nemzeti állam megteremtése egyedül kormánypolitikával képtelenség. Itt előtérbe kell lépnie a társadalomnak és tervszerű, következetes, de mindenekelőtt óvatos tevékenységgel a magyar nemzet idegen ajku tagjait magyarrá kell tennie nyelvben, szellemben egyaránt. Félreértés kikerülése végett kijelentjük azt, hogy egy pillanatra sem feledkeztünk meg az iskolákról, melyek hivatásos munkásai az egységes nemzeti állam kiépítésének. Ezek czéljuknak nagy részt meg is felelnek és — esodálatos az előtt, ki nem néz mélyebbre — a nagy czél felé alig-alig dőcögünk. Megmondjuk hol a hiba: a társadalomban.

Itt, nemzetiségi vidéken lépten-nyomon azt tapasztaljuk, hogy az előkelőbb elemnek, de a kevésbbé előkelők is, ha dolga akad idegen ajkuval, korántsem jut eszébe, hogy magyarul szólna hozzá.

Mily szürke szavak és mily erőt kölcsönöz nekik az eszme! Mondjuk ki kerekén, a magyar társadalom bűnös, mondhatnánk öngyilkos politikát követ. És miért? Valószínű, hogy keleti kényelemből. Mert hihetetlen előttünk az, hogy egy előkelő embernek sejtelmé se legyen arról

Méz.

Írta: Hevesi József.

Ha a modern novellairókat venném mintául, így kellene kezdenem elbeszélésemet:

„Adolár törökhimzésű hálókabátban ült a kandalló mellett és havanna-szivart sziva (sajátságos, hogy míg maguk a novellairók rendszerint kurtaszivarokat szívnak, hőseikkel mindig havannát szívatnak) nézte a libegő lángokat. Az ablakokat, melyek be voltak szöve jégvirágokkal, a vihar zörgette és Adolár elmerengett a sikongó szélvészen és a tánczó lángnyelveken . . .“

Nos hát az én hőszömet nem hívták Adolárnak, hanem — Andrásnak; nem volt rajta törökhimzésű hálókabát, hanem ingujban volt, nem szit havannát, hanem a világ legkilenczkrajzárósbab regalitását; nem ült a kandallónál, mert szobájában nem is volt ilyen divatját multa tűzhely és nem leste sem a jégvirágokat, sem a szélvihart, mert történetesen nyár volt. Nem is ábrándozott, mert más dolga akadt; a feleségét csókolgatta. Szép, fiatal, arany-szőke kis feleségét, kit csak pár hónap óta nevezhetett a magáénak.

Pár hónap! Neki csak pár pillanat; mert míg a bubánat esztendőkké nyújtja a pillanatokot is, a boldogság röpke szárnyain észrevétlenül surrant tova az idő.

Ott ültek boldogan egy kis bársony kereveten. Előttük kis asztalkán, melynek

fekete ébenébe antik mintázatu mozaik volt berakva, kis csészébe fekete kávé. Ebből szörpöltek fölvaltva egy-egy hörpöntést, jól ügyelve, hogy a csésze szélének azt a helyét vigye ajkához az egyik, melyet a másik érintett.

Nem is igen beszéltek. Vagy ha beszéltek, nem szavakat ejtettek ki, csak tagolatlan hangokat, azokat a leirhatatlan, meg nem határozható hangokat, melyekben a rajongás, gyöngédség a kifejezhetetlen boldogság, a megdicsőült önkívüllét édes szórakozottsága szokott kitörni. Nem is volt az beszéd, csak csókcsattanás.

András a csésze után nyult.

— Hadd meg nekem a czukor alját, — szólt enyelegve az asszony és aranyfürtös fejét a férj ölébe pihentette.

Ez kiürítette fenéig a mokkacsészét és aztán nézte az alját.

— Nos? — szólt az asszony.

— Nincs benne czukor — szólt komikus zavarral a férj.

Összeborultak és együtt vizsgálgatták a millefleurs-sel díszített kis csészét.

Az asszony felkaczagott s a csésze tányérkájára mutatott, mely az asztalkán volt.

András odanézett.

Rajta volt a három darab czukorka.

— Czukor nélkül ittuk — fanyarul összehuzva az ajkát, mintha csak most vette volna észre, hogy a kávé keserű.

— Hát esoda, hiszen a mézeshetekben vagyunk!

* * *

Az ajtón kopogtattak.

— Ki az?

— Én vagyok a János, levele van a nagyságos urnak.

— Tedd az asztalomra.

— Feleletre várnak.

— Add be.

Az inas átnyújtotta a levelet és eltávozott.

András átvette és meg sem nézte a borítékot, feltörte. Alig vetett a levélbe egy pillantást, hirtelen boru szállta meg nyájas arcát.

— Ktől van? — kérdezé az asszony aki észrevette ezt a gyors változást.

A férj hallgatott. Habozni látszott, mintha nem lett volna tisztában magával, mit tegyen?

— Ah, nem szabad tudnom? — szólt a nő kissé élesen.

A férj lesüté szemeit és halk hangon mondá:

— Tőle van . . .

— Ktől?

— Az én ifjúkori bünömtől — és átnyújtá a levelet.

— A Lili?

— Igen.

A nő belé sem tekintett a levélbe.

— Mit akar?

hogy „ilyesmire“ is kellene gondolnia. Nagyon, nagyon szomorú, de mindenekfelett jellemző dolog ez! Vajjon van-e értelme annak, hogy az iskola magyarul tanít, ha a pap, a jegyző, a főszolgabíró, a kereskedő, a hivatalnok, az iparos és művelt és kevésbé művelt ember, sőt tapasztalás szerinti sok tanító is a magyarul tudó idegenajkuval anyanyelvén, mondjuk tótul beszél. Erdemes volt ezért magyarul tanulnia, érzi-e tudományának hasznos voltát, vagy szükségét? És mindez emelje az ő szemében a magyarság tekintélyét és végre csodálkozunk-e, ha a nemzetiségi paraszttól azt mondja, hogy a magyar nyelv csak „urnak való.“ És még ábrándozunk az „egységes magyar nemzeti államról.“ Így, igen tisztelt társadalom, sohasem jutunk előbbre a mai állapotoknál. Már pedig a mai állapot fenn nem maradhat tovább, mert ezzel a visszafejlődés útjára lépünk. Ezt pedig csak mégsem akarhatja a magyar társadalom!

Egy igen nagy baja van a mi társadalmunknak. Nehéz benne a vérkeringést megindítani, más szóval: amerikai arányok kellenek ahhoz, hogy érdeklődését felkeltjük. Szinte ijesztő az, hogy nálunk mily kevés embernek van érzéke a közügyek iránt. Gondolkodóba kell esnünk, ha hatásosabb eszközöket akarunk találni a magyar társadalom oly ezélu megmozdítására, hogy teljes erejével hasson oda, miszerint a nemzetiségeink a magyar nyelvet az életben használják, ennek folytán hasznosságát, nem kevésbé annak szükséges voltát minduntalan érezzék.

Nem gondolunk erőszakosságra, mit már fentebb is kárhoztattunk, amidőn óvatosságot ajánlottunk, de a következetességet a lehetőség határai között nélkülözhetetlennek tartjuk.

Nem tartjuk elég hatásos eszköznek a lapok egy-két cikkét, melyeknek már a címétől is irtózik a társadalom. (A közügy iszony!) Így nem érünk célhoz soha! Vegyük kezükbe az ország tekintélyesebbjei ez ügyet, vagy vidékenként a vidék legismertebbjei, így remélhetünk eredményt. Alakítsák a vidéken tömegesen magyar nyelv terjesztő egyesület, melynek legfontosabb célja legyen a fentebb vázolt magyarosító módot a társadalom vérébe ojtani s így idők múltán e célból eszközt kovácsolni. A tagok pedig tehetség szerint kis körökben iparkodjanak felkelteni a társadalom szunnyadó erejét. Akit az eszme az első benyomásra nem nyer meg, azt megnyeri a körülötte áradó új levegő.

— Zsarolni.

— Ah!

— Azt írja, ha ötven forintot nem küldök neki, a legborzasztóbbra szánja el magát.

— Mit fog tenni?

— Elárul neked mindent.

— Az asszony felkaczagott.

— Tréfáljuk meg szegényt.

— Hogyan?

— Adj ide ötven forintot.

A férj csodálkozva nézett a ragyogó szép asszonyra.

— Csak nem akarsz tán?

— Kérek ötven forintot.

A férj a tárczája után nyult és átadta az összeget.

Az asszony odalép az íróasztalhoz, elövette a saját névjegyet és a pénzzel együtt egy borítékba tette.

Aztán csengetett és átadta azt a belépő inasnak.

— Itt a válasz.

* * *

A férj odaborul lábaihoz és csókokkal halmozza el kis kacsóját.

— Látom, hogy csakugyan megbocsátottál.

A nő diadalmasan tekintett reá.

— Kárpótolunk kell a szegényt a mézes heteinkért.

Meg kell teremtenünk azt a nézetet, mely előtt természetes, önként értendő munka lesz a magyarosítás. Tudja meg a jegyző, a tanító, a pap, a hatóságok, tudja meg a kereskedő, a eselődeket tartó egyéb foglalkozású, hogy kötelessége a vele érintkező idegen ajku magyar nyelvi tudását igénybe venni. Akinek pedig módjában van — aminthogy módjában a gazdáknak a eselőkkel szemben — kedveltesse meg és sajátítsa el a magyar nyelvet azzal, aki hatáskörében van. Számoltunk azon eshetőséggel is, hogy ebből bizonyos anyagi kárunk származhatik. Az ily eseteket már nem értjük a lehetőség határain belül, azaz az ily esetek figyelembe veendőek. Hogy példával szolgáljunk: a kereskedő boltja tulszofaltsága esetén természetesen nem bibelődhetik azzal, ki gyengén tud magyarul stb. Csak aztán a lehetőség határait ne szabjuk nagyon szűkre.

Elképzelhető-e az, hogy ez, a társadalom minden rétegének egy ezél felé törő működése sikertelen legyen. És végre képzelhető-e az, hogy ily együttes munka nélkül lesz valaha „egységes nemzeti államunk.“ Munka nélkül soha!

A fentebb vázolt terv kivételének első eredménye a magyar nyelvnek példátlan térfoglalása lesz. Bizonyára mindenki egy véleményen van velünk, midőn azt mondjuk, hogy az első eredmény után meg kell tennünk a második lépést, mely abban álljon, hogy közeledjünk a távolabbi célhoz, t. i. a teljes magyarosodáshoz. Mert végtére is ez legyen a végeztünk. E lépés igen fontos eszközének tartjuk a magyar szó bevitelét a templomba. Természetesen ily kényes kérdésben a fokozatosság az irányadó. Hogy mit tegyünk ezután? Erre kielégítő feleletet nem adhatunk, ha arra gondolunk, hogy mi lett a századok előtt Békésbe telepített tótsággal. Ruházatban, szokásaiban teljesen megmagyarosodott, de nyelvét — legnagyobb részben — ma is használja a családban. Egyelőre felesleges a jövőbe tekintünk, bárcsak a jelen ne suhanna el felettünk téllenségben.

* * *

Soraink vonatkozhatnak hazánk bármely nemzetiségi vidékére, de minden esetre kétszeresen vonatkoznak megyénkire, hol a magyarosítás visszaesőben van, amint ezt a legutóbbi népszámlálás is kimutatta.

k. ö.

Aranyosmaróth-kerület fogyasztási és értékesítő szövetkezete.

Aranyosmaróth központja az egész aranyosmaróthi kerületnek, legyen központja ezért az aranyosmaróthi kerület közönségeiben részben már létező, részben létesítendő fogyasztási és értékesítő szövetkezeteknek is. A dolog kivitele sok pártolót fog szerezni a fogyasztási szövetkezetek eszméjének, amint ez máshol is megtörtént.

De kérdezzük már mostan, mi az a fogyasztási szövetkezet?

Tudjuk, hogy mindenkinek vannak szükségletei, ilyen a kenyér, bor, fűszer, hus, ruha, kőszén stb. Ha most sokan összeállnak és ezen szükségleteket közösen megveszik, természetesen olcsóbban és pontosabban kiszolgáltattatva jutnak jobb minőségű szükségletekhez, mint aki külön vásárol. Miután pedig ma kevés a bevétel és sok a kiadás, egészen természetesen alakulnak fogyasztási szövetkezetek, amelyek kibébitik a kiadásokat és az évi osztalék és visszatérítési perczentek alapján még külön bevételi forrást is nyújtanak az üzletrész tulajdonosának.

Ezen okok azok, a melyek a fogyasztási szövetkezeteknek a jövőbeni létjogosultságát bizonyítják. A sok közvetítő ugyanis megdrágítja az árut, az árunak egyik kereskedőtől az utolsó kereskedőig való vándorlása pedig elrontja az árut. Hányszor megesik, hogy sok éven át már raktárban állt áru kerül más kereskedő és közvetítő raktárába és ott is több éven át marad, végre elromlik és a vevő veszi az

árut friss áru gyanánt drága pénzen és sokszor rosszul is mérve.

Ezek oly tények, melyek a társadalmat önvédelemre hívják fel. Hányszor megesik, hogy kartell útján az áru ára még 3 szorosán stb. önkényüleg felemeltetik és a vevő megint csak a fogyasztási szövetkezetre gondol ilyenkor, ahol első forrásból, friss áru, nyereszkesedés nélkül, jól megmérve kapható. Természetesen csak a fogyasztó közönség gondolkodik így s innen hiába is akarnók a kereskedőket arra bírni, hogy ők a fogyasztási szövetkezeteknek pártolói legyenek. De éppen ez oknál fogva, hogy csak a fogyasztók helyzetének javítását ezélozza a fogyasztási szövetkezet, e szövetkezet neve „Fogyasztási Szövetkezet“.

Ha most átmegyünk arra a kérdésre, mi is volna az „Aranyosmaróth-kerületi Fogyasztási Szövetkezet“? válaszom: E szövetkezet volna Aranyosmaróthon és kerülete közönségeiben lakó fogyasztó közönségnek egy oly szövetsége, amelybe minden fogyasztó belépési díjjal és akárminő számban vett részvényenylagnak belépne azon ezélből, hogy minden szükségletét a közös boltban vásárolja: az aranyosmaróthi az aranyosmaróthi fogyasztási boltban, a kerületi közönségek fogyasztói az ő falvaikban létesített fiók fogyasztási boltokban. A közönségi fiókoltok áruikat Aranyosmaróthról kapnák: a központi kerületi fogyasztási boltból.

Ezzel a szervezéssel a fogyasztó közönség igen olcsó és igen jó áruhoz jutna, mert a nagy mennyiségben megrendelt áruért kevesebb az uti költség és több a haszonperczent.

De volna ennek más haszna is: a fogyasztóközönség egy pár év alatt megtudná, milyen és mennyi mennyiségű áru fogy el az aranyosmaróthi kerületben és iparkodnék állami segélylyel gyárakat emelni, az idegen és külföldi árukat kizoritaná és lassankint a szomszéd kerületek fogyasztási boltjainak szükségleteiről is gondoskodnék. Ezzel sok ember munkát kapna, pénzünk külföldre nem menne, a fogyasztó közönség pedig látná, hogy a fogyasztási szövetkezetek szükségletei otthon is: a kerületben előteremthetők és így könnyen volna hajlandó részvényeket vásárolni a kerületben felépítendő gyárak számára, amelyek így megint csak a fogyasztóközönség hasznára dolgoznának, mert a gyár haszna nem volna egyé, de a részvényes fogyasztó közönségé.

Mindezekből látjuk, hogy „Aranyosmaróth-kerületi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet“ a kerület fogyasztási közönségére jobb világot hozna, sőt a hazai ipart és kereskedelmet is fellendítené.

A mostani kereskedők szaladnak külföldre árukért, akkor az nem volna, mert a szövetkezet maga iparkodnék szükségleteit előállítani és pedig vagy új részvényekkel vagy úgy, hogy a szövetkezet évi hasznát évről-évre eltenné, míg végre oly tőkére tenne szert, hogy ezen állami segély mellett gyári, ipari telepeket is létesíthetne.

Aki ezért magának, kerületének, hazájának jót akar, legyen pártolója az „Aranyosmaróthi Kerületi Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet“-nek. A jobbak terjessék és ismertessék ez eszmét, mely szöszszoros gyümölcsöt fog hozni jó irányítás mellett.

Hermann József, verebelyi sleklész.

A mai vármegye.

A folyó évi márczius 30-án tartott évnegyedes közgyűlés elé indítványt terjesztettem be a kéménysepréstről alkotott szabályrendelet 4. §-ában foglalt díjak revízió alá vétele iránt.

Indítványomat a közgyűlés napirendjéről levenni határozta.

Beterjesztésére engem a következők indítottak:

A kéményseprőnek az említett §-ban megszabott illetménye évenkéntközel 10000 korona jövedelmet biztosít; ezen összeg

nincsen arányban sem a teljesített munka értékével sem a kürtösöpréshez szükséges képzettséggel.

Meg kell becsülni a munkást és meg kell fizetni munkáját, ez emberi kötelesség, de a ki a munkást érdemén felül jutalmazza, az már okos dolgot nem mivel.

A körjegyző, kinek 24 felettese liferálja a munkát, ki azt egész odaadással, lelki erejének teljes kimerítésével végezheti csak, munkája után néhány száz korona javadalmat kap, míg mellette a kürtösöprő minden értelmi erő nélkül egy-két toprongyos emberrel végzett munkájáért a mondott §. alapján évi 8—10000 koronát sarezol be a közönségen.

A 4. §. szerint nincsen arányban a teherviselés megosztása sem, mert a kürtösöprő díja 80%-ban szegénységgel küzdő lakosságunk rovására esik.

Nézzük csak: az aki 100 korona ház-
osztályadót fizet, egy kéménye után évente 2 koronával van megterhelve, tehát adója 2%-ával. A kis ember, kinek évi ház-
osztályadója 80 fill., fizet kéménye után évi 2 kor, díjját, tehát adója 120%-át, tehát többet, mint amennyit tőle egész háza és beltelke után évi adó fejében az állam követel — ezt az aránytalanságot észrevenni nem nehéz — de tünni nem szabad.

Engem egyénileg se hiúság, se feltűnni vágyás, se a hivatalos körök kötelességei köré való hivatalon betolakodás ösztöne nem vezettek, én csak, mert a szociális irány az egész világon a kisemberek helyzetének javításával foglalkozik, lehető szerénységgel figyelmét akartam felhívni az illetékes köröknek arra, miként az említett szabályzat 4. §-a sokaknak kárára van. A nép között forgolódva naponta hallok azok kifakadását a rájuk rótt súlyos terhek miatt. Indítványommal tehát ezen kifakadások hangjának csak egyik hullámát akartam elvezetni az intéző körök füle dobjához — hát ez nem sikerült, lehet, hogy subjektív okból nem sikerült — amivel már nem törődöm — hiszen annyi igazságtalanság követtetett el rajtam csak a közelmúltban is, hogy ilyen bolhaesipés már nem érint, hanem indítványomnak kézenfekvő czélja, azt a lekicsinylést, mely azt a napirendről való levételét érte, meg nem érdemelte.

Az embernek lelke önkéntelenül vissza száll a múltba és keresi a hasonlatot a múlt és jelen között.

Én ugy találok, miként a régi vármegyék intéző körei nem úgy gondolkoztak mint a mai bürokraták — azoknak bármely uton, ha tudomásukra jutott valakin elkövetett sérelem, nyomban igyekeztek azon enyhíteni s keresték módját a megnyugtatósnak; de még az abszolút korszak alkalmazottai is így gondolkodtak, így eslekedtek. A mai szabadelvűpárt képére átfarmált nemes vármegye nem úgy gondolkodik, hanem valószínűleg így: nem azért van a vármegye hatósága, hogy az elviselhetlen terhek ellen felszólalók kedvében járjon s keresse valamely igazságtalan terhet enyhítésének módját, elég, ha ő a vármegye lakosságát megterhelte, a ki az ellen szót emel, az csak fizessen, kunyoráljon és várjon addig, míg azt meg nem unja, vagy minden haja lemegy, vagy megöszül, vagy meghal, vagy kivándorol. Ezen esetek valamelyikének bekövetkezésével az egyeseken elkövetelt sérelem valaha magától is megoldást nyer.

Hát ez így nem jól van; a helyzetnek javulni kell. Ha az isteni Gondviselés jó-sága hozzásegíti nemzetünket önrendelkezési jogához, erősen hiszem, hogy a mostani mindent dermesztő tél után enyhe és mindent életrekelő tavasz következend.

Zongor János.

Tanúgy.

Láng Mihály szakfelügyelő.

Térjünk magunkba már egyszer. Ugyan miért nem tetszegek az újonnan kinevezett szakfelügyelők? És köztük különösen Láng Mihály, a pápai tanítóképző igazgatója.

Hogy félnek tőle, mintha ez már megevevett volna valakit. Oh, csak ne torzsalkodjunk folyton. Örülhetünk, hogy végre megtörtént a kinevezés. Hisz' törvényes a dolog. Es akkor meg senki se szólhat ellene.

Elmondja Bertalan Vincze tanár ur a „Magyar Állam“ (február 28.) hasábjain, hogy micsoda sérelem: a katolikus képzők fölé Lángot tenni a szakfelügyelővé: Hát ez szerenés eslekedet volt! Láng oda való! Tán olyat tegyenek oda, aki nem ért a dologhoz? Köszönjük. Van már elég belőle egyéb helyeken és állásokban. Örülhetünk, hogy így történt. Láng szellemétől ne féljenek Bertalanék.

Merem állítani, hogy míg azon elvek nem érvényesülnek és míg azon ígék nem öltének testet, amelyeket Láng hirdet, nem lesz magyar a magyar.

Igen, míg beszéd helyett nem cselekszünk s míg mindenki nem cselekszik úgy mint Láng, ott leszünk, ahol vagyunk, vagy még hátrább.

Vagy azért nem tetszik Láng, mert notorius szabadkőműves? De ezt csak Bertalan Vincze mondja, ki tehet róla, hogy így tudja? En közelről nem ismerem Láng megtámadóját, de annyit tudok, hogy Láng jobban értette meg Krisztus tanát, mint Bertalan. (Pedig Esztergomban erre sok alkalma lehetne.)

Miért?

Csak azért értette meg jobban, mert Bertalanak más ember a zsidó, más ember a mohamedán és más a katolikus. Nem vagyunk egyformák? Nem Krisztus tana, hogy szeressük egymást?

Láng az emberszeretetet tanítja saját példájával.

A böles minster végrehajtotta a törvényt — a nemzet akarát — s az előtt meg kell hajolnunk.

Mellékes, hogy a kinevezett szakfelügyelő milyen vallása.

Fő, hogy az arra termett magyar ember.

Mikor Lángot Lévára helyezte a minster, mindenki érdeklődött iránta. Ki az? Milyen ember?

Ez már így szokás. Nem ismertük őt, (Elég szomorú, hogy addig nem hallottunk róla. De még jókor jött).

A negyedéveseknél előbb volt órája, mint nálunk a harmadikban. Elmúlt a neveléstörténeti óra, kíváncsian kérdezősködünk fölé.

— Ugy beszél mint egy Krisztus! — mondá lelkesedéssel a negyedéves. Többet nem mondtak és nekünk ez elég volt. Igen ugy beszélt ott, meg nálunk is, meg mindenütt. Ugy beszélt negyedéves korunkban nálunk és másutt; beszél azóta szüntelenül és fog is. Hirdetni fogja az ő halhatatlan eszméit és a többi nagymesterekét. De nem csak beszél, hanem tesz is. Aki nem hiszi utazzék Lévára és Pápára. Ott kérdezze meg tanártársait, hogy mit tett Láng. Tudják ezt más helyeken is és lassan fogják tudni mindenütt az országban.

Ne tartson attól Bertalan Vincze, hogy Láng a katolikus képzők tanítványait szabadkőművessé teszi. Hisz' csak messziről lesz velök. Ha közéjük megy, csak rövid ideig tart, mert — sajnos — ő tanítóképzői igazgató marad tovább is.

Ha érintkezni fog a növendékekkel, akkor nem a szabadkőműves páholyokról fog nekik beszélni.

Erre nézve tán kevés is az én biztosítékom. Kijelentem — s e kijelentésemet minden tanítványa aláírja s ha kell mindannyian rá is esküszünk, hogy Láng volt a mi lelki atyánk! Hozzá ragaszkodtunk, mint fiú az atyához.

Amig együtt voltunk, sokat mondott el nekünk, de nem vettük észre, hogy ő szabadkőműves lett volna. Minden szava szent volt nekünk! Igen, mert teljesen egyezett Krisztus tanával. Tanítványai — kint az életben — szintén őt követjük. Büszkéek voltunk Lángra diákkorunkban s mindig örömmel mondjuk, hogy Láng tanítványai vagyunk.

Igy hát, ha szabadkőműves is Láng csak az ő dolga, mert egy tanítványa se lett azzá.

Vagy tán vallás olyanféle mint az iszákosság, tolvajság? Aki e hibákban van, valóban nem lehet mintaképe egy sokaságnak.

Nekünk bizony Láng nem a vallásokról beszélt; nem, hogy hanyat üssünk a kálomistára, a zsidót meg hogy ki kell kipusztítani. Soha se hallottunk mi ilyenről. De sokat beszélt Krisztus eredeti tanáról.

Voltak köztünk zsidók is és azok... legjobban hallgattak reá. Szerettük is egymást, mint a testvérek.

Örülünk, hogy testet ölthetett egy régen szentesített törvény.

De tán nem Láng fáj annyira, Bertalanéknak mint az, hogy az állam felügyel a katolikus képzőkre. Ez azonban nem azért történt, hogy az állam ott valami különös fölényt óhajtana gyakorolni. Vagy azt hiszik tán, hogy az állami igazgatás előre veteit árnyéka ez? Nem! Ez az egységes tanítóképzés elérése czéljából történt. A tanulmányi ellenőrzés és irányítás egységesebb és hathatósabb legyen.

Azt akarja a minster — de az 1876. évi és — hogy az új tanító-nemzedék az egységes magyar nemzeti állam kiépítésének hazafias munkájából a maga részét szintén kivehesse.

Még 1876-ban csinálták meg papiron s ma — legnagyobb örömünkre — látjuk az eleven szakfelügyelőket. Köztünk van Láng is és ez nagy hiba. Hiba, de kinek? Jó helyre tette, éppen eltalálta böles minsterünk.

Bizony sok katolikus képzőben nem úgy van mint a hogy megkívánja azon czél, hogy végre kiépítsük a magyar államot, de lehet, hogy más képzőben sincs ugy.

Hogy Magyarország nyelvében is magyarra legyen szükséges, hogy a tanító-növendékek arról a módszerről is tudjanak, hogy miként lehet nemzetiségi iskolában tanítani.

En már láttam tanítót, aki megszökött új helyéről, mikor meggyőződött, hogy növendékei mind tótok.

— Mit fogok én ezekkel csinálni? Én nem tudok tótul!

— Hát nem tanult odavaló módszert?

— Nem, hisz' az lehetetlen!

— Hol végzett?

— Eztergomban.

— Lássá mi Léván olyat is tanultunk Láng könyvéből, amelynek czime: „a magyar nyelv tanítása a nem magyar ajku iskolában.“

Másnap már hirdetni kellett az állást. Megszökött a tanító ur! Talán ez az egyedüli az egész országban? Oh nagyon sok szökök meg, vagy még oda sem megy. Félnünk a nemzetiségi helyektől, pedig csak ott érzi meg a tanító igazi hivatását. De legtöbb van, aki elfoglalja az állást és tanít az ottani nemzetiség nyelvén. Hát így soká vagy soha se lesz a magyar magyarrá.

Kövessük Láng példáját és akkor kiveszi részét minden tanító a magyarosításból.

Tehát ez a hibája Lángnak; ezért nem való szakfelügyelőnek. Így aztán eltalálja mondani valamennyi képzőben, hogy melyik a leghelyesebb módszer. Nem jó ő szakfelügyelőnek, hogy minden tanítónak először jellemnek kell lenni. Kár volt őt szakfelügyelőnek kinevezni, mert országghírű ember lesz; mindenki tudni fogja akkor hogy milyeneknek neveli ő tanítványait Pápán.

Akik Lángot ismerjük, csak örömmel nézünk a jövőbe. Köszönjük Berzevicsy böles intézkedését.

Üdvözljük Láng Mihály szakfelügyelőt s kérjük a jó Istent, hogy minél tovább tartsa meg e tisztében és vezérelje továbbra is az ideális emberszeretet.

Korents.

Közgazdaság.

Uj osztrák vasuti tarifák.

Az új osztrák vasuti teherárudijszabás már a legközelebbi napokban megjelenik azzal a nagyjelentőségű változással, hogy az egyes áruk betűsoros lajstroma az új német helyesírási szabályok szerint lesz összeállítva. Így a cément szó az új tarifában nem a „C”, hanem a „Z” betű alatt lesz található. E látszólag lényegtelen változás sokkal nagyobb jelentőségű, mint első pillanatra gondolni lehetne, mert mint a „Magyar Pénzügy” írja, ezzel együtt jár majd a köteléki vasutak és köztük a magyar vasutak díjszabásának megváltoztatása is. Ez a változás óriási terhet ró azokra a vasuti tisztviselőkre, kereskedőkre és általában a vasutal sűrűbb összeköttetésben álló közönségre, kik a régi díjszabáshoz hozzászóltak és éppen ezért szükséges volna, ha az illetékes magyar szakkörök férliesen állást foglalnának a változtatás ellen.

Megrendeléseknek vásári álláshelyen való átvétele.

Tiltott megrendelgyűjtésnek a kereskedelmi minister 51,882/1904. sz. elvi határozata szerint nem tekinthető és a kelme és fonalfestő-iparnál a hetivásáron való megrendelés gyűjtés a hetivásárlatogatás szempontjából egyéb iparosok által való árusítással egyenlő elbánás alá esik.

Uj magyar kártyagyár.

A kártya igazi hazája Magyarország, mert a világon egyetlen országban sem kártyáznak annyit, mint éppen nálunk, hol szinte diätetikus gyógyszernek tartják azt, ha az ember ebédután blank adout kilenczessel feltarthatja az ultimót, vagy mint utolsó berebegheti a vannakot a gyöngé kasza ellenében. Azt lehetne hinni, hogy ilyen viszonyok között a kártyagyártás vezető szerepét viszi a magyar iparban, holott éppen ellenkezőleg még eddig egyáltalán nem boldogult a magyar kártyaipar. Legujabban is egy kártyagyár van alakulóban Budapesten részvénytársasági alapon félmillió korona tőkével, de az eddigi tapasztalatokon okulva, a vállalat sötét jövő elé néz, mert a magyar kártyasztal mellett nem sokat ad a magyar iparra, hanem inkább a jó kártyajárást keresi.

Színház.

Csütörtökön, április hó 6-án kezdte meg működését G. Pilisi Lajos színtársulata. Nem az aranyosmaróthi közönség izlésének tetsző darabbal — Kazaliczky Antalnak „Tetemrehívás” című társadalmi színművével. Színmű — és hozzá még bukkott darab — az előjelek éppen nem kedvezők s akik eljöttek, inkább az első bemutatkozó előadás iránti konvencionális kötelességből, mint a darab iránti érdeklődésből. De a darab benső értékét megbecsülni nem kötelességünk, mi csak az előadásról beszélünk. Hát, amit e gyöngé kompozíciójú darabban bemutatottak, az minden várakozást felülmúlt. Bár az első felvonásban kissé vontatottan és darabosan ment — s olykor a sugó hangját igen kellemetlenül lehetett hallani — később belemelegedtek s az előadást általában kerekdedség és gördülékenység jellemezte. Kitűnő alakított Margit néhez szerepében Rónay Erzs, aki teljesen felemelkedett az átérés ama magaslatára, ahol a hatáskeltés kezdődik. Meghatott mindenkit kínos vergődésében s művészetének finomsága itt bontakozott ki tulajdonképen. Gyalán György személyesítéséről: Kováchról látni, hogy hivatott, talentumos színész, kinek játékában csodálhattuk a higgadt komolysággal párosult drámai erőt. Györgyike szerepében Szilágyi Erzs nyújtott élvezhető alakítást. Dr. Sós Aladart Pilisi Lajos játszotta, finom eleganciával és realitás-

sal; Pilisi Lajosné pedig, mint özv. Mindszentiné mutatta be díserét és tehetséges játékát. A tapsot, amit kaptak, megérdemelték.

Pénteken, márczius hó 7-én vérbeli francia vígjátékot mutattak be P. Gavall és R. Charvay „Csodagyermek”-ében. A szöveg elmés, ügyes, szórakoztató és — frivol — de a frivolitás folyton változik s nem válik unalmassá és émelygőssé. S a szellemes, csiklandóan érdekes szöveghez díserét, finom és drasztikusnak a legkevésbé sem mondható előadás adta meg az illő keretet s tette élvezhetővé a néhol már-már tulságosan is franciaizáló ultrafeszten helyzeteket és szellemeskedéseket. A legnagyobb díserét Pilisi Lajost illeti meg, ki Chroche szerepében nagy kedvvel és ambícióval használta ki a darab komikumát. De nem szabad fukarkodnunk az elismeréssel Szilágyi Erzs alakításával szemben sem, aki Elise Mulurey érdekes és pikáns temperamentumát kellemes, élénk játékában teljesen érvényre tudta emelni. Kovách, mint Georges Durieux finom szalonjátékának adta tanúbizonyságát. Kaczagtató volt Dunai Lescaopier szerepében. A közönség — azt hisszük jól mulatott — bár tetszése nyilvánításában egy kissé tartózkodó volt.

Szombaton, április hó 8-án Hennequin bájos operettje a „Baba” került színre s bizony több érdeklődést is megérdemelt volna. Jól játszottak és szépen énekeltek s az előadás nivója jóval felül emelkedett a kisebb vidéki színtársulatoktól várt eredményen. Határozottan korrekt alakítást nyújtott a cím szerepében Pilisiné Szabolcsi Jozefin, ki finom, bájos, határozott játékával és üde, tiszta hangjával megtudta hódítani a közönséget. Úgyesen fogta fel Lancelot szerepét Szilágyi Erzs is s az utolsó felvonás poetikus jelenetében kapott tapsot nagyon megérdemelte. Hilárius mester Pilisi Lajos volt, kinek tehetségéről csak a legjobbat lehet mondani, bár temperamentuma egy kissé elragadta s itt-ott tulságra ingerelte. Maxim atyának — Fehér Vilmosnak — terjedelmes, tiszta baritonját nem egyszer tapsolták meg s Dunai, mint Balthazar, maszkiával és játékkal aratott sikert. A zeneszámokat egy kissé hiányos zenekar kísérte, ami kár, mert a jó hangok más ensembleban még sikeresebben érvényesültek volna.

Vasárnap este Meilhac és Halevy vig operettje e „Szép Helena” volt műsoron. Nagy hiba, hogy az operettnek burleszk jellegét úgy fogták fel, hogy az a színpadnak a közönséggel való kaczerködését jelenti s hogy a már idejét mult, chablonszerű helyi vonatkozású vicceknek tulságos használatát engedi meg. Nem, erre még a burleszk jelleg sem hatalmazza fel a színészeket s ha megteszik, az bizony a hatáskeltésnek rovására megy. Sajnos így volt ez ma is. Az előadás határozottan elhibázott mederben folyt le s csak Pilisiné Szabolcsi Jozefin volt az egyetlen, kinek játékában igazán gyönyörködhattunk. Játéka finom rutinírozott, temperamentumos és ideálisan bájos s méltó alakítás Offenbach gyönyörű zenéjéhez. Pilisiné sokoldalú, komoly tehetség, ki otthonosan érzi magát a deszkákon s aki ezzel az otthonossággal a legkevésbé sem él vissza a művésziesség rovására. Hogy mennyire sikerült játékával a közönséget megnyernie, azt számtalanszor — a nyílt színen is felhangzott tapsok is bizonyítják. A többi szereplők közül Fehér hangjának érezes csengésével és tisztaságával aratott sikert. Lórándi mint Páris komolyan fogta fel szerepét s Dunai, mint Chalchas sokszor kaczagásra ingerelte a közönséget.

Hétfőn, április hó 10-én Hennequin és Bilhand bohózatának — a Vigszínház volt kasszadarabjának — „A szobaleány”-nak előadásában gyönyörködünk. Egész bátran elmondhatjuk, hogy „gyönyörködünk”, — bizonyította ezt a közönségnek állandó érdeklődése, figyelme és frap-

pansan megnyilatkozó elismerése. S az egész társulat oly finoman komponált öszjateköt mutatott föl — s az egész cselekmény oly simán és biztosan folyt le a színen és az egyes szereplők is kivétel nélkül oly korrekt alakítást mutattak be, ami a legnagyobb érdeklődést és pártolást érdemelné meg. A sok ügyes színész közül újra csak Pilisiné Szabolcsi Jozefin tnt ki a legjobban, ki oly természetességgel és mesterkéletlen bájjal alakította Nely Rosiert, ami finom művészetének és sokoldalúságának újabb tanúbizonysága. Az első felvonásba beleillesztett két betét dalát, behizelgő, kellemes hangján annyi hatással énekelte el, hogy a tapsokkal tulságosan fukarkodó aranyosmaróthi közönség valóságos tapsviharral honorálta s mind a két számot ismételnie kellett. Lebrinois szerepét Lórándy ambícióval és ügyesen játszotta s jó partnere volt Pilisinének. Nagy hatást ért el Dunai, mint Legris s nagyon jók voltak Kovách Lavirette és Fehér François. Clemence Lebrinois Szilágyi Erzs és Valentin Grisolles Rónay Erzs finom játékkal járultak hozzá a sikerhez.

Kedden a Magyar Színház műsorából „A drótostót,” Leon Viktor nagy operettje szórakoztatta a közönséget. Bár a nagyhatású darabot itt már két ízben is bemutatták Halmayék, mégis szép számú közönség töltötte meg a termet és élvezte az elejétől végig harmonikus előadást. A Zsuzska szerepét Szilágyi Erzs kreálta, ki ügyesen fogta fel teendőjét és kedvesen, szép hangon énekelte Lehár Ferenc gyönyörű muzsikáját. Öszinte és lelkes volt a taps, amit ügyes alakításával megérdemelt. De kijutott az ovációból Fehér Vilmosnak (Milos) is, kinek tiszta csengésű, terjedelmes és hajlékony hangján előadott énekszámait többször megismételték. Pfefferkorn halás szerepében Pilisi nyújtott jó alakítást s ő meg Dunai (Günther) sokszor zajos kaczagásra ingerelték a közönséget. Miczi és Janko szerepében Rónay Erzs és Lórándi jól játszottak és csinosan énekeltek. A zenekar is a rendesenél összevágóbban működött és a finálék egész korrektül sikerültek.

Hirek.

Halálozás. Barsvármegye urti társadalmát gyász érte. Özv bodófalvi Bodó Simonné szül. esztergályi Frecska Zsuzsanna halt meg folyó hó 6-án életének 81-ik évében. Az elhunyt urinő mintaképe volt az igazi uriaszonyoknak. Temetésén, mely 9-én ment végbe Nagyszélesnyben, a családtagokon kívül a helybeli intelligencia tagjai közül is sokan jelentek meg. Aldás és béke hamvai felett.

Barsvármegyei tanügyi értesítő. A barsvármegyei népnevelők egyesületének folyó hóban megjelent közlönye igen érdekes tartalmából a következőket közöljük: Az egyesület folyó évi július hó 3-4. napján tartja Körmozsbányán, a polgári leányiskola dísztermében közgyűlését. A népnevelők egyesületének aranyosmaróthi köre folyó hó 25-én tart Aranyosmaróthon közgyűlést. A hivatalos részen felül Vég István vámosladányi tanítónak 80 koronával jutalmazott pályaműve „Nevel-e a népiskola ma s illetve mennyiben felel meg nevelői feladatának” is megjelent! Ajánljuk, hogy e cikket ne csak a pedagógusok, hanem az iskola fenntartók is gondosan olvassák át, mert sok okulást meríthetnek belőle. Nem lesz felesleges a cikkének alábbi kiszakított részletét idéznünk: „Tanítóinkat jó nevelőkké, öntudatos paedagógusokká kell kiképezni. Ez a feladat természetesen a tanítóképzőkre vár. Ezek olyan nevelő tanítókat adjanak az iskoláknak, kik örömmel lelkesedéssel s magas erkölcsi felfogással s ernyedetlen kötelesség érzettel foglalkoznak elméletileg és gyakorlatilag a nevelés tudományával s a gyermekekkel és akinek

illő, állásuknak megfelelő díjazásáról úgy kell gondoskodni, hogy nyugodtan és teljesen hivatásuknak élhessenek, ez iskola-fentartók természetes és elengedhetetlen kötelessége. Hivatott pedagógusok ténykedése nagy és messzekiható horderejű, de ezek ritkák, ritkábbak mint a született költők és művészek, mert a nevelés; tudomány az elméletben, művészet a gyakorlatban, melyet tanulás, előkészítés és folytonos gyakorlati tevékenység és tapasztalás útján lehet és kell elsajátítani." Minden szavát elfogadjuk, minden szava szinzigaság. De mikor ma még oly messze tartunk az igazságtól! Sebaj, — lesz az még másképp is, — úgy amint a cikkiró ur tanítja.

Félreértés. Lapunk mult heti számában „A szegénylősök” czim alatt megjelent közleményre vonatkozólag félreértések tisztázása végett kijelentjük, hogy P e t ő A r t h u r helybeli mérnök urat egyéni becsületben megsérteni szándékunk nem volt, mert a közlemény, minden személyes vonatkozástól eltekintve, egyedül a közérdek szolgálatában jelent meg.

A pozsony—becsi villamos vasut megépítésére a tervezők egy osztrák és egy magyar részvénytársaság alapítását vették tervbe. A 70,5 kilométer hosszú vasut, amelyből mindössze 7,5 kilométer esik magyar területre, 14.500.000 korona tényleges építési költséggel épülne és pedig, ha igaz, már ez év folyamán fogantatba veszik az építést. Az osztrák részvénytársaság tőkéje, a csekély részvénytőkén kívül, 10,7 millió 4%-os elsőbbségi kötvényből, a magyar részvénytársaság tőkéje 1.440.000 kor. részvényből állana.

Nemzetközi nagy lóvásár Érsekújvárott. A „Nyitramegyei Gazdasági Egyesület” által a folyó évben rendezendő XXIII-ik nemzetközi lóvásár Érsekújvárott (Budapest és Bécestől gyorsvonaton 2—3 órányi távolság) május hó második hétfőjén s az ezt megelőző vasárnap délután, vagyis május hó 7-én délután és május hó 8-án fog megtartatni. Ezen lóvásár Magyarországon a legjelentékenyebb és a legkeresettebb, melyet a tenyésztők és kereskedők egyaránt felkeresnek. Főként a külföldi lókereskedők szokták az érsekújvári lóvásárt felkeresni. A mult évben is 500 darab különféle ló adatott el. Lakások és istállók az érsekújvári polgármesteri hivatalnál rendelkeznek.

Jubiláló gazdatiszti egyesület. A Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete ez évben tölti fenállásának 25-ik esztendejét. A jubiláló évfordulót az egyesület e hó 16-án tartandó diszközgyűlésen ünnepli me.

Aru átvétele munkaszüneti napon. A kereskedő és iparos által az üzletmenet szükségletének fedezése céljából rendszeresen történő bevásárlás, ha az áru át is vétetik, munkaszüneti napokon csak déli tíz óráig végezhető.

A katonai nevelőintézetek alapítványi helyei. A hivatalos lap közli, hogy a hadsereg katonai akadémiáiban és reáliskoláiban a jövő 1905—1906-ik iskolai év kezdetén magyar honos ifjak részére összesen 154 hely fog rendelkezésre állani és ezek a Kőszegen és Kismártonban levő katonai alreáliskolák I. III. és IV. évfolyamaiban, a máhrisch-weisskircheni főreáliskola II. és III. évfolyamaiban a bécsújvári Terézia katonai akadémia és a módlingi katonai műszaki akadémia I-ső évfolyamában lesznek betöltendőek. E 154 helyből esik: 47 hely a bécsújvári Terézia katonai akadémia és a módlingi katonai műszaki akadémia I. évfolyamára; 7 hely pedig a katonai alreáliskolákra, valamint igen csekély számban a máhrisch-weisskircheni katonai főreáliskolára. A katonai akadémiában betöltendő 47 hely közül: 21 kincstári hely; 21 magyar állami alapítványi hely; 5 részben fizetéses és félfizetéses, részben pedig magánalapítványi hely. A katonai reáliskolákban betöltendő 107 hely közül: 56 kincstári hely 35 magyar

állami alapítványi hely; 35 részben fizetéses és félfizetéses, részben pedig magánalapítványi hely. Lesz továbbá a fiumei haditengerészeti akadémiában a következő 1905—1906-ik tanév kezdetén néhány egészen ingyenes vagy féldíjmentes magyar állami alapítványi, illetőleg magánalapítványi hely is. A magyar állami alapítványi helyek elnyerését czélzó kérvényeknek legkésőbb folyó évi május hó 15-ig a m. kir. honvédelmi ministeriumhoz kell beérkezniök; a magánalapítványi helyek elnyerését czélzó folyamodványok azonban legkésőbb folyó évi április 30-ig nyújtandók be. Es végül katonatiszti árva-fiúk hertenbergi nevelőintézetében, valamint a katonatiszti leányok hernalsi nevelőintézetében a jövő 1905—1906-ik tanév kezdetén (szeptember 1-én) kizárólag magyar honosságú tiszték gyermekei számára 3 magánalapítványi hely fog betöltés alá kerülni.

Halálos baleset. A maholányi P e t ő-féle gyártelepen folyó hó 7-én hivatásának lett áldozata Czibira János 23 éves napszámos, aki agg, keresésképtelen szüleinek egyetlen támasza volt és ez okból még hadkötelezettsége alól is felszabadítottatott. Agyagföldásás közben földomlás keletkezett, a mely a szerencsétlent maga alá temette, úgy hogy rögtön életét lehelte ki. A szomorú, de való tény, hogy rövid néhány hónap alatt nevezett vállalkozó telepen immár a második emberélet esett áldozatul, minket, és azt hiszszük minden tárgyilagossá bíráját arra késztet, hogy a hatóságok figyelmébe ajánljuk, hogy a nagyobb vállalkozásoknál több és szigorubb ellenőrzést gyakoroljanak. Mert elvégre az embereknek az élete nem oly értéktelen valami, hogy csak így könnyedén lehessen feletre napirendre térni. Aktuálisá teszi a figyelmeztetést az, hogy az aranyosmaróthi pénzügyigazgatósági palota nagy építkezése is P e t ő A l b e r t vállalkozóra van bízva, a kinek köztudomás szerint még nem volt ilyen nagyobb vállalkozása. Jó lesz tehát a hatóságoknak az építkezések során kellő gondosságot kifejezni az ellenőrzésben, mert ha ne adj Isten, újabb szerencsétlenség állana be. nem csak a vállalkozót, de magát a hatóságokat is súlyos felelősség fogja terhelni. Mi haszna ebből azonban a szegény áldozatnak és bizonyára szinte elképzelhetetlenül kétségbeesett szüleinek, csak nem vizsgálódhatnak azzal, hogy az ügy nyomozás tárgyát képezi. De ha az aranyosmaróthi parancs úgy rendel, akkor úgy kell lenni.

Törvénykezés.

Kétes beismerés.

Büntetőjogi szempontból felette érdekes ügyben tárgyalt folyó hó 8-án az aranyosmaróthi kir. törvényszék büntetőtanácsa. A vád tárgyát az képezi, hogy Reeska József bessenyői lakos mult év augusztus hó 7-én unokatestvérének Reeska Izidornak a feleségét ölési szándék nélkül egy fejszével akként bántalmazta, hogy 20 napon tul gyógyuló sérüléseket szenvedett. A dolog t. i. akként történt, hogy vádlott a jelzett estén 10 óra felé este, a koresmából hazafele jövet szóváltásba keveredett a vele egyudvaron lakó Reeska Ferenczecz, aki unokatestvére. Mikor a portára értek, a szóváltást tetlegesség követte és közibük keveredett a velük egy portán lakó másik unokatestvér Reeska Izidor is. Hogy történt, hogy nem, tény az, hogy vádlott véresen menekült a lakásába és hogy a tükörbe tekintve, magát oly megsebezettnek látta, erőt vett rajta az indulat, a kezébe akadt fejszével az udvarra rohant és a nagy sejtésében azt hive, hogy bántalmazói állanak ott, egyet suhintott, de ám ártatlan asszonyt ér az ütés, mert Reeska Ignác né lett az áldozat, aki a nagy lárma hallatára ép azért sietett az udvarra, hogy megtudja, nem-e esett urának valami baja. Így adja elő a tényállást maga

a vádlott, aki mindenkép bizonyítani óhajtott, hogy ő a tettes és nem szegény öregapja, aki csak a tett után jött az eset színhelyére. Apját, anyját, feleségét hivta fel tanuul és azok csakugyan esküvel erősítették meg, hogy a vádlott követte el a vádbeli eselekményt. A bíróság azonban ezen bizonyítékok és a vádlott beismerése daczára sem hozott ítéletet, mert a tárgyalás során egy tanu minden szembesítés és kereszkérdés daczára is egész határozottan azt állította, hogy ő a vádlottnak az apját ismerte fel és látta, hogy vádlottnak az apja ütötte le a sértettet. A tárgyalás jövő hó 4-re halasztatott, amidőn még két tanu lesz kihallgatva, akikről az a vélelem, hogy nekik is látniok kellett, ki volt a tettes. Az eset kimenetele iránt jogász körökben nagy az érdeklődés.

Elvi jelentőségű határozatok.

A közgyűlésen valamely ügynek soron kívül történt tárgyalása nem oly alaki hiány, mely a hozott határozat megsemmisítésére, vagy az újból való tárgyalásnak elrendelésére okul szolgálhatna. (Keresk. minister 80578/904. sz. h.)

Ha a községi közmunka kivetésének, beszolgáltatásnak, birságolásnak jogossága vagy helyessége támadatik meg, a közigazgatási bizottságnak ily ügyekben hozott határozatai ellen a m. kir. közíg. bírósághoz van panasznak helye. (Keresk. minister 144/905. sz. h.)

Szerkesztői üzenetek.

(A szerkesztőség e rovat alatt készségesen ad felvilágosítást a tudakozódóknak, csak névtelen levelekre nem válaszol.)

Kritikus. Tudjuk, hogy mit esznek, — amit főztek maguknak.

P. J. Épenséggel nincs szükségünk azokra az adatokra, mi nagyon jól tudjuk, hogy honnan fuj a szél.

Z. Kérjük, hogy a kéziratokat valamivel előbb sziveskedjék beküldeni.

K. Vártuk, miért nem jött.

F. H. Őszinte köszönetünk.

I. D. Türelmet kérünk, nem volt érkezésünk hozzá.

Hirdetés.

Van szerencsém tisztelt vevőimnek az ujonnan megérkezett ménesi fehér, schiller és vörös boraimat figyelmébe ajánlani.

Ménesi fehér —72 kor.

„ schiller —72 „

„ vörös — „

A házhoz szállítva engedmény.

Tisztelt vevőim b. pártfogását kérve maradtam kitünő tisztelettel

Zlinszky Lajos

magyaszállodás.

FIGYELEM!

Megbízható legjobb minőségű hirnoves valódi szepességi

lennvaszon és

damasztáru

minden nagyobb üzletben kapható.

A késmárki gyár bejegyzett védjegye

Késmárki gyár-
máry csak az
VALÓDI SZEPESSÉGI
VÉD-
JEGY
ECHT ZIPSER
mely szepességi-
gyel van ellátva.

HAZAI IPAR!